

Kulturdepartementet

Er referens/dnr:
(Ku2014/591/KA)

2015-06-10

Remissvar

Remiss avseende Riksantikvarieämbetets rapport om Farokonventionen - Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde

Visita - Svensk besöksnäring har fått ovanstående förslag på remiss och har följande att framföra.

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för företag verksamma inom - och med nära anknytning till - hotell- och restaurangnäringarna samt övrig turism- och besöksnäring. Medlemmarna i Sveriges Camping- och Stugföretagares Riksorganisation SCR, Svenska Liftanläggningars organisation SLAO och Svenska Nöjesparksföreningen – som driver landets största djur- och nöjesparker, är också medlemmar i Visita liksom Sveriges auktoriserade turistbyråer. Tillsammans tar vi ett samlat grepp över den svenska besöksnäringens frågor. Våra 4 600 medlemsföretag driver 6 500 hotell, konferensanläggningar, restauranger, campinganläggningar, stugbyar, skidanläggningar, djurparker, nöjesparker, turistbyråer och turistföretag i Sverige.

Sammanfattande synpunkter

- Visita stöder Riksantikvarieämbetets rekommendation att Sverige ska ratificera Farokonventionen.
- Visita ser ett ökat intresse för kulturen och kulturarvet hos såväl svenska som utländska besökare. Ur besöksnäringens perspektiv utgör således kulturarvet en viktig resurs i det turistiska systemet som både måste bevaras och utvecklas med sin samtid.
- Visita välkomnar Farokonventionens breda kulturarvsbegrepp som också lyfter fram ett ökat samspel mellan medborgarna och den offentliga kulturmiljöförvaltningen. Riksantikvarieämbetet lyfter fram att Sverige redan arbetar utifrån konventionens anda och att Sverige därför kan bidra till ett lärande över gränserna.
- **För att öka kunskapen om kulturarvets samhälleliga värde och som ett led i ratificeringen av Farokonventionen föreslår Visita att Riksantikvarieämbetet åtar sig värdskapet för internationella kongresser och professionella möten i Sverige för att generera kunskap om kulturarvet och dess betydelse i dagens globaliserade samhälle.**
- Visita välkomnar Farokonventionens fokus på sociala och ekonomiska dimensioner. Kulturarvets ekonomiska potential märks främst inom turist- och upplevelseindustrin men skapar också mervärden för hållbar stads- och platsutveckling.
- Visita vill medverka till etablerandet av samverkansmodeller, som Farokonventionen benämner ”Heritage Communities” genom att sprida kunskap om kulturarvet till besöksnäringens övriga aktörer.

Inledning

Svensk besöksnäring uppfattas alltmer som en av Sveriges basnäringar. Turismen har stadigt ökat under hela 2000-talet och den totala omsättningen var drygt 284 miljarder kronor 2013 (en ökning med 89,5 procent i löpande priser från 2000). Besöksnäringens verksamheter är bundna till en viss plats och bidrar till sysselsättning, hållbar tillväxt och attraktionskraft i både storstad, landsbygd och glesbygd. 2013 var närmare 173 000 personer (helårsverket) sysselsatta inom svensk besöksnäring, en ökning med 32,0 procent sedan 2000.

Visita har, tillsammans med Svensk Turism AB, varit aktiv i framtagandet av en nationell strategi för svensk besöksnäring (Nationell strategi – hållbar tillväxt för företag och destinationer i svensk besöksnäring, juli 2010). Strategin har satt upp ambitiösa mål för vår näring om att fördubbla omsättningen och öka antalet sysselsatta med 100 000 helårsverken fram till 2020. Visita kraftsamlar på flera plan: vi kompetensutvecklar våra medarbetare, avsätter resurser för forskning, innovation och utveckling och bidrar till att skapa nya, attraktiva destinationer m.m.

Besöksnäringens strategi 2020 kompletteras just nu med ett tydligare fokus på samverkan med kultursektorn som i stora delar också består av platsbundna verksamheter som attraherar besök. Vår näring är i högsta grad beroende av att intressanta, kreativa och kunskapsbyggande besöksanledningar får möjlighet att utvecklas. Kulturarvets materiella och immateriella värden stärker och bidrar till utvecklingen av de miljöer som vi vill skapa för såväl besökare som invånare på olika platser.

Synpunkter på Riksantikvarieämbetets rapport om Farokonventionen – Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde.

Generella synpunkter

Det som vi inom besöksnäringen kallar kulturturism har vuxit under hela 2000-talet. Det finns många anledningar till det ökande intresset för kulturella besöksmål. Högre utbildningsnivå, en åldrande befolkning och kvinnors ökade egna inkomster är bidragande faktorer då dessa grupper har ett större intresse för kultur, kulturmiljöer och kulturarvet. Man räknar med att över 240 miljoner internationella resor varje år innehåller inslag av kulturturism. Det är dock mindre grupper som reser med kulturutbudet som huvudsaklig reseanledning (15%) medan över hälften av samtliga turister *delvis* ser kulturen som motiv för sin resa. Det gör att vi behöver se kulturturismen i ett större sammanhang som innebär ökad kunskap om och samverkan mellan funktionerna resa, bo, äta och göra (uppleva).

Besökarna av ett kulturarv är beroende av transporter, arrangörer, boendeanläggningar, restauranger, caféer osv. och därför behöver vi utveckla ett långsiktigt och hållbart samarbete som både skyddar och tillgängliggör kulturarven. Det måste vara kulturinstitutionerna och andra företrädare för kulturen som avgör tillgångarnas förmåga att ta emot besökare. Omvänt är det turistdestinationerna som har ansvar för att tillgängliggöra de kulturella besöksmålen och komplettera med fler aktiviteter för att erbjuda bästa möjliga helhetsupplevelse.

Se kulturarvet som unika besöksmål i kombination med andra upplevelser

Sverige har unika kulturarv i både storstadsmiljöer och landsbygd som i stor utsträckning är okända för såväl svenska som utländska besökare. Genom att marknadsföra och paketera unika kulturarv i kombination med andra upplevelser ökar förutsättningarna för småskalig besöksnäring i hela landet. Dessa bidrar i hög grad till att glesbygd och landsbygd i många fall kan fortsätta brukas, bidra med arbetstillfällen och utvecklas.

Stärk och utveckla professionerna som ansvarar för kulturarvet

Besöksnäringen har ett intresse av att andra verksamheter, privata såväl som offentliga, skapar flöden av människor till städer och platser. Vi kallar det för besöks- eller reseanledningar. Ur ett nationellt perspektiv är givetvis utländska besökare extra intressanta eftersom den utländska konsumtionen i Sverige skapar stora ”exportintäkter”, i dagsläget närmare 106 miljarder kronor per år (2013).

Genom professionella möten i Sverige bidrar vi dessutom till att kunskap förädlas och förflyttas och det stärker bilden av vårt land som en viktig kunskapsnation. **Visita föreslår därför att Riksantikvarieämbetet utvecklar en långsiktig strategi för hur Sverige kan skapa internationella kongresser och andra professionella möten om såväl det Europeiska som globala kulturarvet.** De värdefulla nätverk av arkeologer, historiker, konservatorer, museitjänstemän och andra kompetenser som finns inom kulturarvets område har behov av att mötas och utbyta erfarenheter och lära för framtiden. Sverige har mycket goda förutsättningar att stå som värd för sådana kunskapsmöten runt om i landet. Riksantikvarieämbetet står för värdskapet och kunskapsinnehållet, besöksnäringens aktörer bidrar med nödvändiga kringtjänster från kongress- och konferensanläggningar, hotell, restaurang och cateringverksamheter.

Se kulturarvet som en del i ett större system

Kulturarvet tillhör oss alla. Det behöver tillgängliggöras i nya kanaler och framställas och förmedlas så att det bidrar till kunskap och förståelse för både historien och vår samtid. Genom att sätta in det i ett nutida sammanhang blir det intressant för så många fler, besökare såväl som invånare på en plats. Genom att dessutom erbjuda kulturarvet i ett sammanhang med andra besöksmål ökar också intresset från bredare målgrupper. Besöksnäringens aktörer är viktiga i detta sammanhang.